

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Inofficioso testamento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96393)

CPAV.P. A ide Feli. in c. ficut. vers. quero ad intellectum
Parcellus. extra de re iudi.
ALEX. C. de falsis a legario. Adde no. per Bart. in l. de ad-
vocat. iud. 2. in l. si et fal. instr. q8 nor. Bal. in l. si eo. rit.
ALEX. C. de differt executionem. De hoc latus per Bart. in l. de
fendente. de autoritate tuto. Dicit plene post Imol. in l. si
condemnatum. de re iudi.

LEX LXXVI.

Roponebatur.

POMA. C. Roponebatur. A ide ad quid allegat Roma. hac
l. consi. c. xvij.

ADDITIONES.

POMA. C. Roponebatur. A ide ad quid allegat Roma. hac
l. consi. c. xvij.
ALEX. C. Roponebatur. A ide ad quid allegat Roma. hac
l. consi. c. xvij. De offi. p. p. q. facit an citatus coram p. d. c. s. f. reat in ter
mino copare coram successore. Jo. And. in c. licet. de accusa.

LEX LXXIX.

1. A litens victori etiam ratione temeritatis condemnatur in
expensis. nisi habuerit iustam causam litigandi.

2. Litigandi iusta causa magis requiritur in actoribus quaz in reo
ut ab expensis excusetur.

3. Simpliciter litis, variata, cetera damna, veniunt in condemna-
tione expensarum.

4. Libaria veniuntatenus, quatenus expendit ultra quas domi
expensarum.

5. Juramentum calumnie non excusat ab expensis.

6. Iudex incompetens an condemnat in expensis.

Am. que temere. Temerarius a
cto: damno expen-

1. Temerarius a
cto: damno expen-

2. Temerarius a
cto: damno expen-

3. Temerarius a
cto: damno expen-

4. Temerarius a
cto: damno expen-

5. Temerarius a
cto: damno expen-

6. Temerarius a
cto: damno expen-

7. Temerarius a
cto: damno expen-

8. Temerarius a
cto: damno expen-

9. Temerarius a
cto: damno expen-

10. Temerarius a
cto: damno expen-

11. Temerarius a
cto: damno expen-

12. Temerarius a
cto: damno expen-

13. Temerarius a
cto: damno expen-

14. Temerarius a
cto: damno expen-

15. Temerarius a
cto: damno expen-

16. Temerarius a
cto: damno expen-

17. Temerarius a
cto: damno expen-

18. Temerarius a
cto: damno expen-

19. Temerarius a
cto: damno expen-

20. Temerarius a
cto: damno expen-

21. Temerarius a
cto: damno expen-

22. Temerarius a
cto: damno expen-

23. Temerarius a
cto: damno expen-

24. Temerarius a
cto: damno expen-

25. Temerarius a
cto: damno expen-

26. Temerarius a
cto: damno expen-

27. Temerarius a
cto: damno expen-

28. Temerarius a
cto: damno expen-

29. Temerarius a
cto: damno expen-

30. Temerarius a
cto: damno expen-

31. Temerarius a
cto: damno expen-

32. Temerarius a
cto: damno expen-

33. Temerarius a
cto: damno expen-

34. Temerarius a
cto: damno expen-

35. Temerarius a
cto: damno expen-

36. Temerarius a
cto: damno expen-

37. Temerarius a
cto: damno expen-

rat. de fruct. 2. lit. expen. Et in hac materia, vide omnino Bal. 2
Bart. in l. edita. C. de edendo.

c ALEX. C. Quero que expese. C. Istud q8 dicit Bart. hic intel
lige vt no. gl. 2. Bart. in l. de ali. iudic. mul. cau. fa. in l. edita. in fi.

2. pulchre Bart. post glo. in l. si. fi. fi. quis ius di. 2. in d. l. non
ignorat. 2. Bal. 2. Ange. in l. fed. 2. li. lege. s. q8 autem. i. de pet. he

re. Jo. An. in c. statutu. de rescri. i. vi. ver. moderatas. P. PAV. P.

C. A ide Alex. consi. c. xvij. volu. h.

d ALEX. C. Excuset ab expensis. Et ultra ista adde Bart. in l. qui
solidum. s. etiam. de leg. h. 2. ibi lare per Jo. C. Adde an iurame

rum calumnie excuset ab expensis. Bal. consi. lxxviii.

e P. PAV. P. C. Calumnia. vide Com. consi. c. xvij. post prin.

f C. Sed quero an talis. Quid autem si peratur postea coram ius
dice copere. an poterit procedere cum noua peritione super

illa prima porrecta coram iudice incoepetenti, vide Com. quod
non. com. lxxv. inci. quamuis de iure.

a S. Iudicibus. Maior iudex minoribus consulit
tribus de iure responderi non defa

cto: h. d. De hac materia qualiter ad superiores referatur, dic
vt doc. plene dicunt. C. de rel. l. 2. quod habes in l. h. de legi.

ADDITIONES.

a ALEX. C. Responder. Adde quod habetur in l. h. C. de leg.

LEX LXXX.

a S. In iudicibus. Falsa demonstratio no vt
dicit plene i. l. demonstratio. i. de p. d. i. o. demonstra.

ADDITIONES.

a POMA. C. Si in iudicibus. A ide ad quid allegat Ro. hac legem
consi. c. cccxliij.

LEX LXXXI.

Q. Uineque. Binorum consensus no facit
iudicem eum, qui nulli preest ius

LEX LXXXII.

Q. Onnuquam. Aliquando ex necessitate
iudex committit iuramen-

ADDITIONES.

a ALEX. C. Iudex committit. No q8 nuncius pot esse iudex dele
gatus: quod intellige vt hic per gl. 2. Bald. in princ. in l. si vt
proponis. C. de ege. rei. i. 2. ibi gl.

De inofficioso testamento. Rub. ij.

C. Continua vt in glossa.

LEX I.

1. Querela qualiter, 2. qualiter contra tabulas competat par
rentibus.

2. Sciendum. Inter ascendentes 2. descen
dentes, 2. inter fratres, lo.

cus est querela, no inter alios. h. d. Op. 2. videtur
quod parentibus non competat querela: q2 filij

non possunt facere testamentum. vt i. de test. l. qui
in potestate. Sol. Intellige hic de testamento fa

cto a filio emancipato, vel a filio descendente per lineam mater
nam, ita quod non sit in potestate. Ita si esset in potestate, testa

mentum non valeret, vt in contrario. C. Opp. quod no habeat
locum querela, imo bonorum possessio contra tabu. l. i. in prin. s. fi

a paren. quis fu. ma. C. 2. Sol. Quandoque parentes exhereda
tur, 2. tunc habet locum querela iudicte, vt hic. Quandoque

pretereuntur, 2. tunc si quide sunt ascendentes per lineam ma
ternam, habet locum querela: quia talis preteritio habet pro

exheredatione, vt Inst. de exhere. lib. in fi. 2. C. eo. l. si quis filius.
Sivero preteratur ascendens per lineam paternam, habet lo

cum bonorum possessio contra tabu. d. l. si a par. quis fu. ma. 2. l. pa
ter filium. s. eod. Istud quod dicitur hic de fratre, qualiter de

beat intelligi, dic plene vt C. eodem. l. fratres.

LEX II.

1. Dictio, quasi, est nota improprietatis.

2. Recte, significat iustitiam cause: recte, solemnitate in ordine.

3. Concludendi medium in querela inofficiosa.

De colore. Querela proponitur capto co
lore demencie, in qua proponis

deber probare se indigne esse ab hereditate semotuz.
h. d. vsq. ad l. posthumus. C. Not. hic q2 dictio, quasi,

est nota improprietatis, licet quique aliter assumat. C. 2. S. eo
no. ex reg. 2. gl. differenciam inter, recte, 2. recte. Ita recte significat

institutam rei in se, seu rectitudinem cause, rite, significat institutiam seu solemnitatem in ordine. Simile in l. sed et in lege, §. scire, i. de peri. here. et retigi in l. lecta, §. si certus petatur, qd no. in formatione punctorum, quando mittuntur ad sapientes. Aliiter enim dicitur consili, quando esset in puncto recte, aliter, quando esset rite.

¶ Tercio no. mediu, per qd concluditur in querela inofficiosa, quasi sane mentis non fuerit, qd no. ex officio pietatis testatur.

¶ Est, ut hic, et l. na et §. §. i. e. et l. etia, sed hodie color, et iste, seu mediu istud, non proponitur, ut dicam in l. nam et §. in fi.

ADDITIO.

¶ P. PAV. P. ¶ Sed hodie color. Vide Bar. in l. in ig. quest. §. de iure codicil. et in effectu parer et eo quod ibi dicit ipse.

LEX V.

¶ Inofficiosum. Bala. et duas sequentes sum manu cum l. precedenti.

LEX V.

¶ Conclusio in querela inofficiosa testamenti est quod petat testamentum rescindi.

¶ Testamento rupto per querelam, legata debentur per authenticam, ex causa.

¶ Querela inofficiosa testamenti etiam hodie locus est.

¶ Am et §. qui no. ex masc.

¶ In §. ponit for. ma libelli in querela inofficiosa. Ma primo dicit qd debet narrare. Secundo ponit mediu, p qd obcludit, conclusionem vero omittit. ¶ Conclusio erat, qd petat pronuntiar testamentum inofficiosum, ut l. qui repudiatis, §. i. §. eo. vel melius petit testam rescindi. l. mater, §. eo. ibi fm qd no. i. §. l. de inofficiosa, in fi. gl. magne. ¶ Ho. qd dicit, docere immerentem se, et sic ille, qui agit querela, dicit se docere merentem, contra C. de inoff. test. l. omnimodo. Sol. huius timore debet scire, qd multa sunt immutata per iura nova, videlicet, tria per iura Codicis, et tria per iura Authent. qd dicitur in gloss.

¶ Que ordinare hic ponit. Addit et gl. quartum, §. qd hodie rupto testamento p querelam debentur legata per aut. ex causa, de lib. de. pre. §. deno. in l. Papinianus, §. si ex causa, §. eo. de. Contra hoc videtur textus, i. eodem l. etia. Si enim testamentum irritatur questio colore demencie, ergo nec legata valent tanquam a demente relicta, qd quidam tenent. Sed veritas est, quod hic dicitur, ut apparet in corpore vnde sumit aut. ex ca. ibi, ex falsis allegationibus, et C. Respon. hodie iste color non queritur. Nam, ut sit locus querelae, est necesse causam preteritionis vel exheredationis inferri, iusta esse. Et si potest dici qd fecerit testamentum quasi demens, imo tanquam sapiens, quia quilibet sapiens hoc fecisset si causa esset vera. Sz agit hodie querela, quasi causa inserta vera non sit, secundum Jaco. de Alen. quod plene dicitur vobis in aut. ex causa. ¶ Quero vtrū hodie sit locus querelae inofficiosa testamenti, de hoc fuerunt opiniones inter inofficiosa glossatores. Jo. dicebat quod no, alii dicunt qd locus est qd re, et hec vera, quando est facta preteritio vel exheredatio inserta causa iusta, sed non probata. Et hoc tenet gloss. ubique. Examinamus plene opiniones in l. infra de testam. et in authent. ex causa C. de lib. de. pre.

ADDITIO.

¶ ALEX. ¶ Et hoc tenet gl. Et sic est hic glo. qd ubi filius est rite exheredatus non potest dicere testamentum nullum quantum ad hoc, alleg. Bal. in l. hi qui ad civilia, de appel. §.

LEX VI.

¶ Posthumus alienus an possit institui.

¶ Posthumus preterit, vel exheredatus potest agere querela eo casu quo posset iam natus succedere, ut suus vel legitimus, h. d. Et glo. i. hic posita colligit casus positio. Primo ponit dictum. Secundo format vna objectionem. Tercio illi rident. Secunda ibi, quid ergo. Tercia ibi, sed hoc.

¶ Quero, de quo legitimo et cognato loquitur hic. Dic ut in gl. et dicit vobis ponendo casum. Quero qd vult dicere versus, qd ergo. Respon. ibi format vna oppositione contra predicta, qd si predicta sunt vera, sequitur quod imputetur defuncto, qd testamentum fecit, et si interdicat ei testamenti factio, que consequetur sic probat, si testamentum facit, et talem posthumum sibi instituit, testamentum est nullum, qd non potest adiri hereditas, qd a iure civilis non est cognatus. ¶ Itē, qd posthumus alienus non potest institui. Sz si facit testamentum, et instituit alium, et irritatur p querelam, ergo non debuit facere. Ita sentit glo. nostra. Certe in eo qd dicit, qd posthumus alienus institutus non posset adire hereditatem, si non esset agnatus, non dicit verum, qd differentia agnatorum et cognatorum est solū in successione ab intestato: ex testamento aut quilibet potest adire, etiam extraneus, mediam cognatus, vnde

illa remanet ratio dubitandi, qd posthumus alienus non potest institui. ¶ Opp. qd posthumus alienus posset institui, si

lus, §. ille casus, i. de lib. et posthu. Solu. ppter illam rationem que erat, qd posthumus alienus non poterat institui, si

toja l. Balus. Ma Balus puidit institui posse posthumum

liens, hoc est, eum, qui non erat suus, si natus esset tempore

meti, si tñ nasceretur intra decem menses proximos mortis

ris, et de eo, qui efficitur suus post mortem, loquitur omnes

pletiones Scenole facere ad consiliu Balii. leg. vero l. et

uidit, qd possunt etiam institui posthumum qui non erant

potest testamenti. Sed si fieretur sui etiam in vita testatoris

nus etiam puidit in casu diffidit, ut d. l. Balus. §. ille casus

dievero indistincte posthumus alienus posset institui, si

ffi. de legatis, §. posthumus, et no. in d. §. ille casus.

¶ Sententia lata pro vno prodest omnibus, quodammodo

et aliquid fieri, ut rescindi testamentum, vel similia

¶ Exceptio, tua non interest, admittitur usque ad litem

¶ Querela inofficiosa testamenti est officium iudicis.

¶ Si quis et his. ¶ Rescriptio facta per

eiis alias non interest, prodest omnibus, h. d. ¶ Opp. per

alios acta, et C. res inter alios acta, per totu. Solu. ppter

rum est, qd non potest principaliter, sed per quendam dila-

tiam, ita dicit gl. balbi videtur dicere, qd speciale est iura

la: qd si iura lata cu vno, facit ius quo ad omnes, §. eo. de

nus, §. si ex causa. ¶ Venit etiam. ¶ Venit etiam dicere, qd

aliquis agit, nec petit sibi aliquid dari, sed petit a iudice

rescindi testam. ut hic, vel rescindi suam, vel Scrum, vel

tunc si iura lata pro vno prodest omnibus. Ita loquitur

per Immo. et tra de procu. cu in nostra, circa fi. et de accu.

his, in prima gl. ¶ Quero usque ad qd tempus admittitur

¶ Super his, qd vsq ad litem obstat etiam, alle. huius, et

ro, vtrum querela inofficiosa testamenti sit actio vel accusa

Bo. dicit qd necesse est actio, nec accusa, sed modum medium

ideo Bo. non posuit spale cellula de qd querela inofficiosa

arbitrio actionis. ¶ Venit etiam arbitrio, qd sit officium iudicis

ret, qd solū petit qd a iudice fiat, §. qd rescindi testam. et

re, de quo habuistis §. eo. l. §. i. pri. et sic et verba de iudice

ad iudicem, erit iudicis officium, ut dicit in l. de condic. leg.

ADDITIONES.

¶ ALEX. ¶ Si quis et his. ¶ Itē ter. no. limitat Bal. in l. de

co. lib. et Bal. in l. §. C. de re iud. Et vide qd per b. et

Bal. in l. §. C. de lit. p. et Bal. in l. fratres, C. eo. Et vide

per. ber. C. per istu ter. etia dicit Bal. in l. cerra. C. con

si iura super libello tacite inepto, valet. ¶ POMA. Bal.

intellectu huius §. in reple. l. sepe de re iudica. Et

ca intellectus huius §. vide Alex. in l. sepe de re iudica. Et

confi. et vbi. vide l. sepe. in sing. suis in sing. incip. ubi

vide Bal. in c. nihil. de elec. et de intellectu huius §. vide

Bald. in l. fin. C. de fideicom. et c. nihil. de elec. ubi ponit

ne. Et p h. et ter. dicit Bal. in l. §. de iuris. om. iud. et in

re iud. qd confessio non potest opponere de ineptis dicit

¶ ALEX. ¶ Dicit gl. Hora limitatione ad res inter alios

quā intelligit per Bar. in l. qui repudiatis, §. eo. Bald. et

l. §. in v. oppo. C. qui res tu. non noc. et Ang. in l. §. i. de

verb. obli. transit cu Immo. in d. c. in nostra, et sic habet

fm Bal. et Immo. in locis hic alleg. qd exceptio, tua non

impedit lris ingressum, qd not. Adde Tancr. de Con. in

in parte, in v. a. inci. septimo quero, aliquis obtrulit,

l. ille a quo, §. si testam. ad Treb. alias exceptiones po-

l. vir bonus. in. solui. Adde Bar. in l. mater, §. eo. l. §. i. de

ante omnia, §. de pac. et no. Immo. in c. ex parte de accu.

per his, eo. titu. quem sequendo refert Per. de Inchoat.

men. constitutionem de elec. ubi dicit, qd est dilatoria

l. si pupilli §. videamus. de nego. gest. Immo. in d. §. i. de

to et Bar. hic.

¶ POMA. ¶ Quero usque. Adde Fel. c. ex parte de re

¶ Si quis instituta. ¶ Querela inofficiosa

rata: que preparatio intelligitur multis modis in l. §. i. de

prellis, hoc dicit cum l. sequenti.

LEX VII.

¶ Siliā si minata fuit fratribus suis de petenda portio

reditatis, an ex hoc inducatur aditio. Et sic petitio trahit

heredes.

¶ Querela qui egit, et obtinuit, in dubio non videtur aditio

¶ Querela qui egit, et obtinuit, in dubio non videtur aditio

¶ Querela qui egit, et obtinuit, in dubio non videtur aditio

¶ Querela qui egit, et obtinuit, in dubio non videtur aditio

¶ Querela qui egit, et obtinuit, in dubio non videtur aditio

¶ Querela qui egit, et obtinuit, in dubio non videtur aditio

¶ Querela qui egit, et obtinuit, in dubio non videtur aditio

¶ Querela qui egit, et obtinuit, in dubio non videtur aditio

100

ter istos bonos
des, quod p
n, quinquag
ar post ista
olu, ibi loqu
ma repudia
s plenius lo
tie immutat
l semel, po
le. §. 4.

inofficio test

ntiam sui p

e, qui est de

intencioe

ntia, et in

primo p

re, et in

ntia vna

ar. Et est

ntie de

conuenie

Quarta

in liberta

per legi

legi in

§. 1mo

Secundo

bat per

ndet ad

leo. Quarta

relictio

s sunt

rui libe

patrimo

et rati

quid v

ratione

iones, et

mod qu

ponit

pro qua

one erg

eruit

serui

copu

ntinu

legit

io et

obit

er fidei

peritio

verba

g alle

ratione

Sequit

no quod

idra

emittit

§. 2o

omni

dem, vel debet remoueri omne grauius, per l. quoniam in pzo
ritus. C. eo. Soluit gl. magna hic in verbo, ad substitutum, l. fine.
ibi, vel dic agit querela, et voluit hoc tangere, et dicit q. ideo no
agit ad supplementum, q. ille no est, contra quem agit, cu ipse so
lus sit institutus. Ad idem certe etiam legatarios possit agi ad
supplementum. l. si libertus. §. libertus. §. de bo. liber. dicitur plene
in l. in quart. §. ad legem falc. Sed q. hic legatarij erat serui
libertate donari, quorum libertas per legitimam no minuitur,
ideo hic non poterat agi ad supplementum, nec contra heredes,
nec contra legatarios. Merito ergo absq. dolo hereditate repu
diat, et excludit fraudem testatoris defuncti. Ad illud, q. 8. et q.
omne grauius debet remoueri de legitima. l. q. in priorib.
C. hoc tit. dicit q. hodie est veru per iura noua, vt dicit in pcedē
ti cōtrario. Ideo cōsiliu hui? l. no esset hodie necessariu. Que
ro hic loquit de filio emancipato, qd de filio in potestate? Et p.
mo videmus q. sunt relicte libertates per fideicommissum. B.
et gl. certe idē, q. ipse filius repudiatur, vel abstinit se, sub
stituitur ad iur. et stabuntur per querela, et sic libertates no debe
bunt. Sed si substitutus repudiatur, tūc filius remaneret suus
heres ipso iure, q. sufficeret ad confirmandū libertates. l. cum
quasi. §. sed si filius. §. de fidei. libertatibus. §. si filio casu gra
uatur filius. Allegat gl. in l. si debitor. ad l. falc. hoc q. dicit gl.
tabatur filius substitutus repudiatur, filius remaneret suus h.
q. d. casu si substitutus repudiatur, filius remaneret suus h.
substituto repudiare, procedit de iure cuius sed no est veru de
iure pcedit, vt statim dicā, imo poterit possidere ab intesta
to per dicitur libertates no valebunt. Secundo quero, qd in
libertatibus directis, si ponamus filium in potestate instituti
Quid dicitur, q. ille valent incōueniēti, hoc operat existētia
sui heredis. Allegat gl. §. de manumiss. testat. l. testamentum liber
melius in l. sciendum. cod. tit. §. 2o hoc facit iste tex. a cōtrario
sensu, q. cum loquatur de emancipato, ergo fecit in suo. Cōtra
rium tamen dicit gl. 2. multum no. q. idem fit in suo, q. in eman
cipato in casu proposito. Nec obstat existētia sui h. fidei, q. q.
rebat substitutus filio vulgariter, facit de necessario volūta
ria, et existētia sui heredis nihil operatur. Nota q. existē
tia sui heredis tollit, dū substituit filio vulgariter. De hoc est
casus in l. si filius heres. §. de libe. et posth. et si quāto mis. cau. te
sta. §. qui sunt in potestate, facit de here. instit. l. l. Comen. §. di
ci placet in l. si filius qui patri. de vulg. et pup. Et predicta intel
ligas de vulgari expressa, secus in vulgari tacita, nam illa no fa
cit dehere existētia sui heredis, quod apparet, q. in eo, qui
substitutus pupillariter, in qua est tacita vulgaris, existētia sui
heredis operatur, vt dicitur l. si filius qui patri. et l. pupill. de
acquir. heredi. et l. pater. de puz. credi. Remanet ergo q. taz
in suo, q. in emancipato, tam in libertatibus relictis per fidei
commissum, quam directo filio idē, vt filio abstinentē dependeat a
substituto, et sic gradus substitutionis irritetur per querelam.
Sed cōtra hoc opponit, si filius est substitutus in primo gra
du, non potest conueniēti de secundo. l. si posthumus. §. quod vul
go. de libe. et posth. Quod apparet, nam ad secundum gradū
non vadit hereditas, nisi eo volente. Preterea non est exhere
ditas, nec pro exheredato habetur, ergo non habet querelā l.
commodo. C. eo. h. ius timore dicit quidā hic, quod fuit ex
hereditas a substitutio. Ista est diuina. Unde alij, vt Alzo.
opponunt hic querelam, id est, contra tabulas. Tu dicis vt tex.
habet pro pte, licet enim vni filio directo no exheredauerit, ta
men cum in effectu exheredauerit, vnde habet querelam. Nec ob
stat si dicat, q. hereditas non vadit ad substituti nisi eo volen
te, nam ipse repudiatur hereditatem ex testamēto, non simplici
ter, et sic vult eam habere ab intestato, et hoc facit lege permitte
re, et fraudem excludere.

ADDITIONES.

a P. PAV. C. Deductio ere alieno. A. de Pau. de Last. l. lita tū.
in §. si patrimonij. §. ad 2. rebel. A. de Bar. in l. ex sacro. la. gran
de. de here. instit. Com. conf. c. xvij. ad si. Poder. in aut. nonissi
ma. C. de inoff. test. An autem prius deducatur relicta ad pias
causas vel relicta ad compellationem seruiciorum recepto. u. 3.
vide Alex. conf. et v. ad finem.

1 Querela inofficio, no nascitur ante litem contestatam.

2 Datum causa conditionis implende imputatur in legitimam.

§. Si conditioni. Datum causa conditionis im

1 querela excludit. h. d. C. Ho. q. querela no nascitur ante aditā

2 hereditate, simile in l. scimus. C. eo. d. §. de contrab. l. filius.

3 Secundo no. q. datum causa conditionis implende compa

ratum legitimā. C. Opp. del. id. aut. et l. q. aut. §. ad l. falc.

Sol. aliud in falcidia, aliud in debito iure nature. Ratione dicit

in l. in quart. et ibi rāgi gl. i. ad l. falc. C. era. quia etiam legitimā

debet h. iure institutiois, vt in §. aliis quoq. capitulū. in aut.

vt cum de app. cog. Sol. dico, q. aliquid debet habere iure in
stitutionis hodie, et si illud habet modicu, tunc computatur
in legitimā, q. quid habet quolibet alio titulo: et sic in hoc hec
leg. no corrigitur. C. Opp. de l. omnimodo. C. eo. sol. fateor, quod
in istis legitimis est hoc immutatum, quod licet iudiciū defun
cti agnoscat, tamen per hoc no repellitur, quin possit petere
supplementum legitime. Tu dic quod melius facit ad istud cō
trarium l. si quādo. §. et generaliter. C. eo. quam l. omnino vide.

ADDITIONES.

a ALEX. C. In l. scimus. Et ibi per Bal. de ratiōe differētie inter

b querelā et cōtrabitu. quo ad hoc, et per Bar. in l. illud. de Stabu.

ALEX. C. Ho. repellit. Et quod non repellatur, tenet etiam Jo.

An. in c. officij. de testam. et q. 8. plene no. Bal. in l. libertus. C. de

ope. libe. reg. in l. scimus in prin. C. de inof. testa. et Bal. etiam in d.

§. et generaliter et in l. omnimodo. eod. tit.

1 Legitima liberorū primi gradus non minuitur fructibus,

sicut nec rebellantia, ceterorum minuitur.

§. Unde. Si autus de restituendo post cereu tēpus

a tar. h. d. C. Opp. de l. iubemus. C. ad 2. reb. Dicunt quidā ibi lo

quitur in filijs primi gradus, hic in vltioribus. Hec est vera

in se, sed q. istud est diuina, ideo gl. hic, et in l. 3ia dicit q. fuit

hic rogatus restituere post certū tēpus, ibi post tempus incer

tum, et sic dicit istis §. pcedere hodie, et assignat gl. rationes, dic

1 vt in ea. Bienter, et ego credo quod in legitima debita iure na

ture sit hodie correctum, q. eam debet habere ex substantia hē

ditatis, no ex fructib. l. scimus. §. repletionē. C. eo. et ibi aut. h.

b nonissima. Trē puto quod hec leg. sit correctat in 2 rebellanti

capit. loquit de filijs primi gradus, et reg. in d. l. iubemus. et q.

no possunt computari fructus in 2 rebellantiā liber. a primi

gradus, etiam si expresse hoc testator dixerit. Sed magis est hoc

expresse dicere, quā tacite limitando certum tempus, ergo, et.

Preterea gl. hic multū pōderat q. 8. reg. dicit, post certū tēp.

Sed certe hoc mihi no videtur ponderandū. Hō enim ex se no

nir Jurisconsultus, sed ex regula generali, que est, fructus i. falc

idia imputari, hoc apparet hic dū dicit, fructus eniz solere, et.

sed ab illa generaliter exceptiūtur liberi pmi gradus, ergo, et.

ADDITIONES.

a POMA. C. l. iubemus. A. de Ro. cōs. et v. Oldr. cons. c. xij.

b ALEX. C. Trē puto. Et similiter in 2 reb. in filijs primi grad

adde reg. in d. l. scimus. in prin. et ibi Bal. per Ja. de Bel. vltra

alios in d. §. repletionē. per gl. et docto. in l. in fideicommissaria. §.

ad 2. rebel. et q. 8. legit. et no. l. aut. nouissima. C. de inof. test. Jo.

An. post Ab. Ant. in c. Ray. in gl. pe. de test. sequitur opt. glo.

in d. l. iubemus. et refert Imo. in d. l. in fideicommissaria, et p. Im.

aliquid post Ang. in l. centurio. de vulg. et pup. et Bal. in l. iube

mus. C. ad 2. rebel. Quid in legitima parentum, vide Bal. i. re

pe. c. si pater. de test. in vi. Adde Roma. cōs. c. xij. P. PAV. P.

1 A. de ista materi, an fructus computentur in legitimā

filio, an testator possit istud disponere vide per Comen. cons.

et v. incip. Franciscus instituit. vbi singulariter loquitur, et po

nit nouum dictum, et ibi ponit aliquid de 2 rebellantiā.

§. Si quis irritum. Potest q. eligere vtrū

1 querela excipiens contra testamentum, concludere debet

indici, sicut concluderet in libello.

a §. Si filius. Ius rescindēs potest in modū cōtra

dictiois pponi. h. d. C. Ho. h. i. casu. §.

Quero quid est hoc dicit in modum cōtradictiois? B. ponit

duas lec. primo. i. in modū exceptionis. Et aduerte, q. 8. in hac

exceptione debeat cōcludi iudici vt petatur testamēti rescin

di, sicut concluderetur in libello, in quo pponeretur principal

ter querela, et hoc probat tex. in f. dū dicit, quē ad modum age

ret, et c. omnia ista possunt adaptari ad petitionem restitutiois

in integrū, vt dicit in l. nam possea. §. si minor. §. de iure iu. Alio

modo exponit gl. in modo cōtradictionis. i. reconuentionis. se.

cundum hoc haberet necesse aliū libellum dare principaliter.

Et esset differentia inter hunc modum et pcedentem, q. hic, et

sent due instantie, due liti contestationes, et due sententie, secū

dum quod sit in causa cōuentionis et reconuentionis, vt vidistis

in l. qui prior. §. tit. progi. Secundum alium modū esset vna in

stantia ratiū, vt dicit plene in d. l. nam possea. §. si minor. Nec

hect. non placet: quia reg. dicit, quod hic non est petitum, sed est

contradictum ad similitudinem petitionis, vt in reg.

ADDITIONES.

a POMA. C. Si filius. A. de multa, que per istum text. accumulatur

Seli. in c. si de rescrip. et vide plura que deciduntur per istum

text. collecta per Felin. in c. finar. tem. de rescrip.

ADDITIONES.

P.P.A.V.P. Debetur legata. An istud pcedat in filio eman-
cipato ephdato, vide *Bas. in l. i. C. de bo. pos. cōtratab. in j. no.*
q. nō per rationem, de qua ibi per eum. tū circa materiā huius
vide *Allex. l. i. sepe. de re iudi. POMA.* Vide *Barba. cōf. cōf.*
ALEX. Preiudicat omnibus. Sed quid si heres fuit pronū-
tians indignus. Sic q. non preiudicat secundū *Bald. in l. i. in*
prim. q. res in d. nō noc. sed quid in sententia lata contra heres
des in fauorem creditoris, vide *Imola in l. filiūfamilias. §. di-*
ui. in f. cōf. *Bar. ff. de lega. i.*

LEX X.

Supars. Ubi sunt diffone, seu diuerse sen-
tentie pualet ea que est p testō. h. d.
ADDITIONE.

P.P.A.V.P. Si pars. Et sic vides hic, q. magis fauetur testa-
mento, quā filio, vide *Com. cōf. l. vii. post p. in.* Itē adde *p.*
exemphone huius l. q. uā admodū imparitas sententiā fauet
illi qui testamēto, ita si esset diuersitas in testibus, q. p
uālet illi qui deponunt pro testamēto, vel pro pia causa, vel p
reos, et in l. ante p. de in iur. q. extollit *Bar. in l. cū*
magistratib. in f. cōf. pro uo. non est neces. vide *Allex. cōf.*
cū *leg. in c. ex l. i. r. i. r. extra de pba. vbi etiā ponit, qd*
illi accipi possunt, an testes pro eo deponentes pualet, sicut ali
ter pro reo, ponit de eo qd dicit *gl. in c. ecclesia. l. c. di. q. ma*
gis est fidum testibus rei, l. alias testes actoris essent magis
pualet, s. de digni. de uo etiā per *Abbatem in c. cū p.*
manconia. extra de accusa. de quo vide etiā *Barium cōf. cū*
declarant. ad ampliationē huius legis vide *Bar. cōf. vi.*
vbi.

S. Illud. Quā aliquis percipit ex testamento, excludi-
tur a querela, nisi alij restituant.
LEX XI.

Tiam. Quā extra testamēto caput. h. d. C. Quē
ro, quid de donatiōe causa mortis. In gl. sunt opt.
Breuiter dicendum, q. ex testamento non capitur.
ADDITIONE.

CLAV. Sunt opt. Ad cōfirmationē donatiōis causa mor-
tis non requiritur aditio hereditatis, de quo articulo plene p
Allex. in l. i. de leg. i.

LEX XII.

Ubi interest. Sine quis agnoscat rel-
ti sibi directo, siue per
consequentiā, repellitur a querela. h. d. C. Quē
est differentia siue relinquatur directo, siue per cōse-
quentiā. *Opp. de l. i. §. i. de leg. p. r. i. Sol. v. in gl. Opp.*
s. ad eund. in f. Sol. v. ibi.

In cum filius. Hereditio sine effectu nō remo-
uet filia a querela. h. d. C. Tene
meritum causam, z nō qd dicit in summario. C. Sed iuxta hoc
quero, quid si cepit petere legatū, z pendit iudiciū, vel est per
empta iustitia, vel ipse desistit sua sponte. Respo. remouebit
a querela, nam vt res. hic dicit, agendo approbat testamēto,
cū questione propōita non est repulsiū facto heredis vel
testatoris, sed proprio facto.

Silvus. Quod alient per cōsequeutiā queritur absq.
facto suo, eum nōa remouet a querela. hoc di-
cit *Opp. §. ca. in p. i. c. Sol. hic cōsecutus est per conse-*
quentiā absq. aliquo suo facto, ibi vero interuenit factū suū
proprium.
LEX XIII.

Pria. Rupto testamento per querelam, non
debetur legata ex vigore repetitionis fa-
cte ab intestato, hoc dicit. Primo quero, dicitur hic,
si foror centumvrali, z de qua forore loquitur? Di-
cunt quidam de forore testatoris, quia filiū instituti erant tur-
pes persone. Mirabilis opinio est ista, q. propter turpitudi-
nem filii successione preferatur foror filijs, sed glossa non placet,
merito q. turpitudō non repellit filium a successione, nisi ex
causa ex pressa in auctori. vt cum de appel. cog. §. aliud quoq.
capitulum, que cause debent hodie ex prima testatore. Ubi in
relegas de forore ipsius filie instituit, que erat pterita, vel ex-
heredata. Quero, quid si testamēto pronūtiatur nulli ex
alia causa quam inofficiosa? Terte dicit glossa bene, tūe dicta
causa operatur, z habet suū effectum, ita q. reuocet ab in-
testato tenentur. l. si patroni §. si. i. ad *Rebel. C. de fideicom.*
lem. quā. z de codi. l. i. v. v. Hodie tamen cum per querelam nō
tritur testamēto, quēro colore deuenit, sed quasi causa
infecta non fuerit vera vel nō fuerit probata ab herede, vt dicit
gl. in l. i. in a. v. h. ex causa. C. de lib. p. re. puro q. ista clausula
operetur effectū suū, etiā testamento rescisso per querelam.

De effectu istius clausule dicam plene in l. i. de iure codicil.

ADDITIONE.

ALEX. C. ria. Pro limitatione huius l. vide *Bar. z Pau-*
de *last. in l. si patroni §. si. ad *Reb.**
LEX XIII.

1. Filiorum causa est prima in successione cōtra testamēto,
sicut ab intestato in re. nu. 7.
2. Filios nō extare, z extare, sed esse exclusos, paria sunt, z in re
pe. nu. 7. z 9. z nu. 11.
3. Pater contra testamēto filij emancipari, quando habeat cō-
tratab. z quando querelam, z in re. nu. 8.
4. Successorum edictum, habet locum in querela inter personas
eiusdem, vel diuersi gradus.
5. Preteritio matris, z linee materne quare habetur pro exhere-
datione, non patris, z in re. nu. 10.
6. Legitima parentum hodie est aucta, sicut legitima filiorum.
7. Preteritio patris quando filius testatoris eū precedit, habet
tur pro exheredatione.
11. Progenies quando nō admittitur in succedendo, an habeatur
perinde ac si non esset.
12. Querelantium equaliter duorū si vnus moritur ante, an faciat
partem alteri.
13. Exclusus qui non facit partem, an habeatur pro mortuo.
14. Matrem, z fratres habens si extraneū instituat, z matrē in re
certa, z illa agat ad supplementum legitime, quā sit legitima.
15. Accrescendi ius quomodo habeat locum inter coniunctos con-
iunctione legali.
16. Supplementi legitime actio, est successio particularis.
17. Accrescendi ius non habet locum inter eos qui vocantur di-
uerso iure ex diuersis dispositionibus.
18. Accrescendi ius videtur prohibere clausula posita in institu-
tione, z prohibeo quod plus petere non possit.
19. Accrescendi ius testator potest prohibere.
20. Actio surrogata sapit naturam eius in cuius locum surroga-
tur quando ad idem surrogatur.
21. Exheredatus si vnus ex tribus filiis sit, an alij debeant habe-
re integrum tritem.
22. Exheredati portio quando accrescit fratribus, legitima insti-
tutorum erit semis, persona exheredati computata.
23. Successorum edictum habet locum in iure agēdi ad supple-
mentum legitime.
24. Successorum edictum, z ius accrescendi quando habeant lo-
cum in querela inofficiose donatiōis.

Pater filium. In successione cōtra testa-
mentum filiorum causa est
prior, quam causa parentis, quibus exclusis pare-
ntes admittuntur, licet turbato ordine eis successio de-
beat. h. d. Primo ponit thema ad questionem. Secundo respo-
det ad illam. Tercio format vnā aliam questionem. Quarto re-
spondet cūda tacite obiectioni. Secūda ibi, in questione. Ter-
tia ibi, si contra. Quarta ibi, si in prim. l. sequēti. C. l. i. de
1. q. sicut in successione ab intestato, ita in successione cōtra testa-
mentum causa filiorum est prima. Secundo not. q. paria sunt, si-
lios nō extare vel extare, z exclusos esse. C. Tercio nō. illud qd
dicit, turbato ordine, z. C. Opp. videtur q. pater cōtra testamē-
tum filij emancipari, habeat contrarab. z per cōsequētiā non que-
relam, qd est auxilium subsidiariū. l. i. §. si. si a. p. a. q. s. ma. Hu-
ius timore *Allex.* exponit hic querelam, id est, contrarab. Idem
no. in l. contraria. hoc leg. ebat *Bar. Bur. Ald.* vero dixit pa-
tri preterito dari querelam, z sic leg. stat proprie z dicebat q. il-
lo casu cōcurrat querela cū cōtratab. que opt. nō placet. Si em
in filiis, quorum causa est portio nō habet locū querela vbi ha-
bet locum aliud remediū, ergo multo magis in patre. Ergo ve-
ro dico q. sic q. hic habet locū querela pprie, vt leg. sonat. Nam
quando patrem nemo precedit, tūc preteritus habet cōtratab.
in l. contraria, sed quando eū precedit filius, preteritio patris
habetur p exheredatione, ideo habet locū querela, vt hic z. de
clarabo in quarto cōtrario. Sed §. q. filijs exclusis a patre vin-
cente in querela rediunt res ad causam intestati, sed in causa
intestati, successio filiorum est portio, ergo filij habebūt heredita-
tem, non pater. Ald. fat ebat cōtrarium, arg. pro eo. s. eo. l.
posthumus §. si quis ex his. *Bul. cōtra.* per l. qui repudiatis.
in prim. §. e. per l. si nō mortis §. si. i. eo. Sed ad illas responde-
tur p. *Ald.* vt habes in gl. z ista ori. *Ald.* sequebatur etiā *Ja.*
Bur. Idē videtur sentire *gl. i. l. si non mortis.* in f. z ego pu-
to opt. *Bul.* esse verā, primo p. ista l. que dicit patri dari que-
relā, z ipsum posse suā intentionē implere. Sed si patrino de-
beretur hereditas ab intestato, posset ab initio repelli hac ex-
ceptione, male agis, q. tua nō interest. j. l. prima, z l. mater. j. e. er-
go non potuisset implere suam intentionē, cuius contrariū di-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
DARMSTADT

ff. Uetus. Bartolus ad lib. Quintum Digestorum.

debut, cū ageret querela. Dicit enī q agendo filia preterita filiam institutam nō debuit admitti. Et cōtra extraneum non debuit admitti, nisi solū pro semisse, quem solus habitura esset ab intestato, secundum qd testamētū pro parte valeret, et pro parte nō, et pro parte esset heres, et ista efficeret pro parte intestata et pro parte testata, et hoc fieri debuit: sed postquā sic fuit. Respon. ad argumētū primum, q illud qd dicitur q edēdo ex testamento videtur repudiāsse ab intestato, nō est simile, qn expresse repudiā. Hā quāvis possit filia obtinere in querela totum testamētū infirmari, nihilominus et ista instituta ab intestato potest adire. Probo, nā illa que adit ex testamēto, q valere putat, nō videt repudiare legitimam hereditatem, quā adiuit si sibi ab intestato deferatur. Probo, per electionē iuris incompetētis nō videt quis renuntiare iuri qd sibi ignorabat cōpetere, sed que ex testamēto adiuit, ignorabat sibi hereditatem deferri ab intestato: ergo, et qd per electionē iuris cōpetētis nō videt quis renuntiare iuri qd sibi cōpetere: ergo multo magis si ignorat, et c. Probo per casum leg. nam si patronus, cui est factum legatum, ignorans sibi ademptum petat legatum, nō per hoc videtur renuntiare iuri, quare que sibi aliter debetur. Ex hoc concludo, q filia preterita totā hereditatē habere non debeat, sed filia instituta cum preterita admittitur ad hereditatem, sicut admittentur si eā mater decessisset intestata. Glo. format hic duas questionēs. Primo secundum id qd fieri debuit, postq filia preterita non egerit cōtra extraneum institutum, nisi pro semisse, quid erit de triente, alio quadrante, q remanet apud extraneos? Dicitur in gl. q remanet apud eum cū pro illa parte mulier remaneat intestata, super vltima parte secundum id, qd factū est. Querit gl. vtrum filia instituta debeat habere ab intestato plusquā habuit ex testamēto? Al. arguit pro et cōtra. Finaliter distinguit, dicit in ea.

ADDITIONES.

- a ALEX. C. Opp. ista. Exceptio, tibi non cōpetit ius agendi, impedit lit. conte. et similiter ille cuius non interest, nō potest agendo in iudicio cōparere, si cōtra eum replicetur, nisi in casu, v. p. Bar. in l. iura. solu. matr. et Imo. ibi in fi. vbi alleg. Spec.
- b ALEX. C. Com. etere. Adde quod idē in iure de quo quis dubitat, an sibi cōpetat, res. est in l. manifestissimi. post. prin. et ibi doc. et Bar. C. de fur. et de iur. in l. sciendum. de ver. obli. vbi dicit idem esse si dubitetur.
- c P. PAV. P. C. Plene examinavit. Adde plene Are. ibi.

LEX XX.

- 1 Pissus ex Carboniano agit contra debitores quando satisfecit, et res esset tempore peritura.
- 2 Querelam proponens non proponit petitionē hereditatis.
- 3 Sententia lata in querela statim nō fit executio in petitione hereditatis.
- 4 Querela, et petitio hereditatis possunt in eodē libello pponi.
- 5 Actio vna quando est ad alias preparatoria, tūc possunt simul in eodem libello proponi.

Qui de inofficioso. Ex heredato non datur Carboniano possit agere cōtra debitores, cōtra j. de. Carb. edic. l. iij. q. iij. Sol. potest agere qn satisfecit, et qn res esset peritura, qd dicitur v. j. ad Carb. l. pen. et Al. iūto quidā inducunt istā l. q illi, qui proponit querelā, videtur pponere et petitionē hereditatis. Al. tenet contrarium per multas rationes et bene, qd dicitur in ea. Querit vtrum lata sententia in querela petri hereditatis habeat executionē paratā? Dicitur glo. q duplex est via. Primo q sunt duo iudicia. Querela et petitio hereditatis. Secūda via est, q statim in petitio hereditatis fiat executio sicut in actione in factū que nascitur ex re iudicata. Primum nō est verum: nā nō sequitur, vicit in querela, ergo vicit in peti. hereditatis. Posthūmus si quis ex his. s. eo. et l. p. i. s. eo. vbi in totū obtineat in querela, tūc in peti. hereditatis non obtinet nisi pro dimidia. Illa ergo est vera q erit duo iudicia, secūda qd unum gl. q pet. hereditatis habeat executionē paratā, sicut actio in factū, que oritur ex sententia, habet executionē paratā, non videtur verū. j. cit. j. l. i. c. renunt. j. idē recte. Et q quacūq actione qd agere vult eam prius edere debet. l. i. s. de eden. Et quādo quis impetrat executionē, petit officiū iudicis. Istud probat in l. minor. xxv. an. cui fidei commissus, in prin. de minor. l. j. gl. ibi sentiat idē quod hic. q ego dico, tenet Spec. in tit. de exec. sentent. dicit in l. intra dies. de re iudica. verū, quero et reuoco. Querit vtrum querela et petitio here. possint pponi simul in eodē libello? Al. dicit q sic conditionaliter. Idē in actione ad exhibendū, et rei vendicatione. Nota ex fine huius gl. modum concludēdi in libello, cū agitur de inofficioso. dicit s. eo. l. mater. et Et nō ex hac glo. q quādo vna actio est preparatoria ad aliā possunt simul pponi. De hoc et yn. C. de rei vendic. l. ordinarij. in secunda questioe.

ADDITIONES.

- a ALEX. C. Proponere. Atrium intestata querela, videtur tentata petitio hereditatis. Adde nō in l. i. C. eo. et add. l. i. nō. per Bal. in l. i. C. de inoffi. dona.
- b ALEX. C. Fiat executio. Atrium statim sit executio nisi debet dilatio dari, et qualis, vide Bal. in l. j. ad fi. C. de inoffi. ign. vbi alle. hac gl. facit et nō. l. a. d. i. nō. in l. i. C. de inoffi. ign. l. nō. ad s. re. C. vnde vi. et qd nō. Bald. in l. i. qn in fi. prin. C. eo. plene q Lud. in l. i. j. s. i. c. si in facto. de ver. obli. et v. per Bal. in re. Padua. l. edita. in ver. dubitat. et qd nō. Bal. in l. quod tempore. C. de testi. mult.

LEX XXI.

Eum qui. Qui in fraudem heredis mortis. Istud principij ad ea que dixi in l. i. in fine. j. de condic. inde. scilicet quando dolus sit causa transactionis vtrum valeat transactio.

Item cū questum. Quis questum. Item questum. re petit. hoc dicit.

Idem respondit. Rupto testis per actiones cōfite hereditatis. Sol. dicit gl. intellige nisi heres institutus fuerit in soluta tramōrā dicit aliter, qd dicit v. re. refert l. j. C. l. i. marit.

LEX XXII.

- 1 Romine suo quod quis non potest, potest alieno.
- 2 Querelana agit principaliter de meritis.
- 3 Filius de iure Digestorum quicquid querebat de bonis ternis, querebat patri.
- a **F**ilius. Factum patris non tollit creditum filio cōpetentem, et quoniam alter egit querela, et succubuit, non perdit id qd sibi reuerit. h. d. C. Ro. qd illud, qd dicitur non potest filio, nō est, potest alieno. C. Seco. nō. et qd in querela pnti, aliter agitur de meritis filij, et per qns de virib. testamenti. videtur s. eo. l. filio. j. i. C. Terrio nō. et qd quidā dicit per hāc l. secundū iura Digestorū, illud qd filius querebat de bonis maternis, vel materni gñis, nō querebat patri, vbi qd filij agnatio est, et ibi qn alij cōmoduz victorie parat. Et c. b. et c. Et posuit vna additionē ad l. e. suā in l. i. C. qui adit. aliter poss. Sed de hoc est gl. que hāc opi. reprobat in l. i. s. q. h. j. de acq. here. C. l. i. et gl. inducit hāc l. in arg. qm filius principalis successit iudici appellacionis, qd possit agere causa coram eo. De hoc tamen dicit, v. l. eos. in prin. C. de i. et per gloss. et doc. ibi.

ADDITIONES.

- a P. PAV. P. C. Filius. Adde Are. in l. filius familias. in fi. j. de qui. here. ponit pulchrum intellectum ad istum tex.

LEX XXIII.

Sponas. Si testis ruperit per dolum, siue per querelam nequeat. Potestate relictus filio emancipato cōiungitur. C. Opp. j. de cōiun. cū eman. l. j. sed si. Sol. dicit q hereditas non coniungitur nepoti, vbi ibi, nisi prius agatur, vbi hic. C. Opp. c. i. mo filius debeat habere totā. C. et leg. authen. in successione. et auth. de hered. ab intest. j. l. dicit gl. hodie sublarum est edictum de coniungendis, et verum, examinat l. j. in d. auth. in successione. Examinat de coniung. cum emanci. libe.

Si hereditatem. Per cōtractum ad hereditatem dicitur testamentum approbari. h. d.

Si duo. In querela est locus iuri accreditati.

LEX XXIII.

Circa fid. Et postfacto potest agi de re pro parte testatis et pro parte intestatis. h. d.

ADDITIONES.

- a ALEX. C. Circa. Limitaciones ad hāc regulā vide p. n. C. de ser. nup. et de rōne hui. l. vide p. doc. in l. p. de iur. iur. P. PAV. P. C. Duas rationes istius l. vide per Bal. in l. i. C. de inoffi. testamento.

LEX XXV.

S non mortis. Partū inter vivos querela excludit, et ad supplementum agitur, et in latione reuerit. h. d. Opp. Ius agēdi ad supplementum.

est introducti per iura nona. l. omnimodo. C. eo. ergo videt q
Substanti ibi mendag fuerit. Responder gl q hoc est additi
a compositiozibus noni iuris. q tene menti pro additionibz q
funt ad statuta. vt valeant. C. Secundo oppo. secundum ista re
posita facta testamentum non habebat locum collatio. C. de colla.
l. sed hic dicitur contrariu. ergo male. Dicit gl. hoc est additi
in iura nouissima. Istud non est verum nam compositores di
gent non cognouerunt iura nouissima. ideo gl. sequens dicit
melius q ibi. aut certe mutar sciam qm ad interfecto succedunt.

§. Si quis. Etia eo cuius non interest agente testa
menti rumpitur. si precedas est exclu
sus. sequenti no obstat. h. d. Causa potest poni isto modo. Qui
da filius cui haberet quosda suos filios. et patre quosda extra
neos heredes instituit. mox filios exheredauit. et patre pteri
uit. et omni quod isti filii agentes querela inofficiosi testamen
ti partis. scilicet sententia. vel repudiatione exclusi sunt pendē
te iudicio. et prima causa debet esse filioz. pater istius testa
menti non videt et nepotes eius excludi. de facto egit querela co
tra vnum ex heredibus institutis. et obtinuit. Nodo querit qd
iuris. Responder. Jurisconsultus q licet ad iuris no debuerit
pater agere antequam nepotes excluderetur. tamen ex quo sunt
exclusi aut patrem debebant precedere. recte dicit patrem que
rela egisse. si testamentum pro parte valere pro parte no. h. d.
Dixerunt iulius l. habuisti in l. pater filium. a. eod.

LEX XXVI.

§. In hac. Libertas data causa implendi
condicione in testamento inoffi
cioso adiectam. non rescinditur. sed eius pre iura ma
ximis soluitur. h. d. C. Querit gl. quia actione. Re
spon. actione in factum. vel condictione ex lege. Et que istarum
sit veritas apparet ex doctrina qua de tribus l. de codi. ex lege.

LEX XXVII.

§. Instituta. Si fides transactionis non
seruat. potest exheredatus
ad querelam redire. h. d. C. Opp. de l. euz mora. C. de
ad. fac. Sol. ibi ille. qui egerat querela. discesserat a li
te. quod displice vt ibi.

§. Si qui. Licet testator aliquem suum filium esse nega
uit. si exheredauit eum. habet querelam. h. d.

§. De inofficioso. Quia querela obtinuit pen
det appellacione. debet ex
heredat. h. d. C. Tenemti istuz casum. et facit ad q. quod qua
do Abbas litigat cum monacho. interim monachus dz ali de
bonis ecclesie. C. Mor. gl. q. allegat e. p. parte. extra de accusat.

§. Quero vtruz. filius fratris de iure dicitur nepos. Certe
in nulla parte iuris nostri credo quod reperitur. et hic no ap
pellat nepos respectu patris. sed am. In quadam tamen colli
tione Federici reperit hoc. et est rep. de subtilitatibus. c. j. lib. vi.
ADDITIONES.

ALEX. Cum monacho. Monachus accusans Abbatē dz ali
de bonis monasterii adde. Bal. in l. etia. C. mal. PAV. P. C. Al
de Abb. in d. c. ex parte. et dicit idē in xpo. quado litigat cu
m. q. dz sibi marit. submittit rase expensis litis. et victus. et
vide. Boli. in d. Spe. alle. per eū. a vide in fin. l. et. Bal. et gl.
mā. C. de iud. cog. q. declarat per. Al. in l. p. et. in i. no. de
acqui. here. et latius in c. j. qui testu. extra de testi. vide omnino
Bar. l. Imperatores. j. de iur. et rat. dist. in i. l. ec. Adde Ang.
conf. et vi. in ap. q. omne datum. in i. art. ver. preterea. tenet
Fely. in d. c. q. testu. vbi ponit. an pauperi ageat pro legitima
super bonis que pretendit. sint expense submittit adez. vide
C. in l. in trac. sequenti. Bal. in l. si fideiussor. s. si. prope si. j. q.
sa. cog. qui notabiliter loquitur. quado sequestratur fructus
poteffoz. et in terminis. l. si. C. de ord. cogni.

POMA. Quero vtruz. Al. de Fel. in c. p. tuas. in vlt. no. de pb.
ALEX. C. Nepos. De hoc no. Bal. in l. xpo. C. qui acc. no. poss.
reperio in q. sic in c. rna nos. de consangu. et aff. Bal. in l. xpo.
in parte affirmat. salte accio communis vsu loquendi. Bal. et
Simo. in l. si dotali. sol. mar. et Bal. piez bo. rep. et ibi doc. extra
de arbit. in d. fine. per Bal. in repe. c. si pater. de testa. in vj. Ad
de iure. Sede. consi. xxxij.

§. De testamento. Preteritio mris de filio
debet pro exheredatione. hoc dicit.
LEX XXVIII.

§. Um mater. Scdm glo. breuiter h. d. Si
testamentu rumpit ex causa
preteritionis facte. re. non consilio legata remanet va
lida. h. d. C. Si in alio dicit totu contrariu. Hic dicit
q in huius. que testat. igno. ab ag. querela. contra imo

directo dz sibi hereditas restitui. l. si. de here. iust. Sol. ibi re
stat. talitudo testu fecerat. C. Itē op. q. rupo testu per que
rela non debetur legata. l. Papinia. s. si ex causa. s. eo. Sol. di
cit gl. qm testu rumpit. ideo. q. fuit facta preteritio. re. et consilio.
nequaqua debetur legata. vt ibi in fi. huius. L. qm preteritio fuit
facta re tantu. non consilio legata debetur. vt hic in principi. et sic
diuerso casu loquitur hic. Pau. ab Imperatore. Ali. vt. Azo.
dicit q. hic dicitu principis corrigitur per. Pau. et sic cordat
cu. s. si ex causa. Hic op. tenet. Azo. que mihi vera videtur. qz
expresse. Pau. se refert ad illud q. dicit. Princeps dices eū no
iuridice dixisse ibi. q. de libertate. et legatis additur. Dixeret
ea probo per rationē. si eo casu quo preteritio est facta re. et co
silio. legata non debetur. quo casu costat testatorē voluisse gra
uare here. de quantum poterat. multo minus debeat valere eo
casu. quo filiu ignorabat habere. que grauari voluit. Et p. hac
opt. videtur casus in l. si. et in l. si. vel in vtero. C. de testa.
mili. Ego determinam in aut. ex causa. de libe. pter. Et si dicit.
q. no potuit dicere. Paulus corra principē. Respon. q. dicitu
Pauli fuit approbatu per. Iustinianum. quando approbatu
istum librum. Simile in l. Emilium. j. de mino.

LEX XXIX.

§. Suspecta. Alle. cuius interest pōt ad
esse cause. ne colludatur. h. d.
d. glo. dicitur. q. non est necesse probare in causa su
spiciōis. q. colligo ex eo q. dicit. si suspecta sit collu
sio legataris. Et sic non videtur necesse q. liqueat iudici. sed
c. ipis legataris imminet sit suspicio. C. Querit glo. vtrū isti
legatarū possunt in causa testes producere. Et dicit q. sic. et di
cit veritatem. quia hoc dicit rex. ibi. voluntatem defuncti tueri.
Qualiter tunc fiat ista productio et quando ipsi appellat. quia
liter appellabit. et qualiter feratur sententia. et vide plene. In
no. in c. cum super. extra de re iudi.

ADDITIONES.

ALEX. P. C. Si suspecta. Al. de Fel. in c. veniens. s. de testib. et
in c. cum super. extra de re iudi.

CLAV. C. Colludatur. Si pro interesse partis. cum qua est in
dictum. quando est talis persona. ad quam debetur affectio. vt
est casus in l. in fi. et ibi Bar. et Bal. C. de neg. gest. Bar. in l. et
ria. l. soluto mari.

ALEX. C. Ne colludatur. Et vide late. Bar. in l. si proliuozio.
s. j. de app. Et quia legatar. s. i. illi quorum interest. sunt citā
di saltem per generale proclama. vide Ang. ibi.

POMA. C. Sit suspicio. Al. de Roma. sing. c. ceter.

§. Quamuis. Si causa super querela transactione
deciditur. testamentum remanet vali
dum. et debentur legata. h. d. vt in gl.

§. Quonia femina. Femina per adoptionē
qui possit habere querelam. h. d.

LEX XXX.

§. Quersus. Istud principiu pōt legi duobz
modis. vt per gl. in verbo agere
potest. tertio modo scdm alios. Primo. q. filius da
tus in adoptionem fecit testu de cast. rē vel onat. et
scdm hoc erit hic casus. q. testamentu factu super cast. rē sub
iacet querela. C. Seco modo filius datus in adoptionem fuit
emancipatus. Idem si pater fuit mortuus. et iste sunt clare que
mihi placent. Alii doc. intelligūt in testamento filiu impuberis
adoptati facto sibi a patre adoptiuo. et sic esset casus contra l.
Papinianus. s. sed nec impuberis. s. eo.

§. Tutores. Qui agit nomine alteri de inofficio.
lo. non est indignus legato. h. d. C. Ad.
ergo. q. si pronūtiatur inofficiosum testu. legatu nihilominus
debetur tutozibus. quāquam legata non valeant secundum ista
tempora. vt s. eo. l. Papinia. s. vlti. Non intelligas istum rezi.
pro testamento. Et ideo non remouetur a legato tanquam in
dignus. l. filius. s. multo. s. eo.

ADDITIONES.

POMA. C. Tutores. Al. de quid dicat. Rom. consi. lxxij.

LEX XXXI.

§. Si is. In querela est locus successorio edicto.

§. Si heres. Hoc dicit plene in l. pater filium. s. eo.

§. Si heres. Qui heredi instituto iure
non excludit. sec. si titulo particulari. h. d. C. Querit gl. que est
ratio differentie inter hereditate. et legatu. Dicit breuiter q. he
reditas est qd vniuersale. et ideo in h. d. itate secūdi. l. que perue
nit ad filiu ex hereditate. venit hereditas priui ex necessitate. qz
no pōt pro parte adiri. et p. parte no. secus in legaro. C. Que
ro q. que ager iste querela. Respon. contra legatarios. vel eis
Prima Bar. super ff. rete.

B. m.

opponet in modis contradictionis in l. papinianus. §. si filius.
et nor. in l. qui repudiantis. in princ. §. eodem.

ADDITIO.

- ALEX.** Si heres. Et not. quod huius l. presumptio non semper per locum h3 vt per Bar. in l. pen. de condi. ob tur. cau. j.

LEX XXXII.

Exheredatus. Qui est aduocat^r p herede, videtur approbare testamentum. h. d.

ADDITIO.

- ALEX.** Approbare. Quid in executoris testamenti exercere officium an videtur approbare testamentum. vide Jo. An. in ad. di. Spe. de instr. edi. §. si vero aliqua. i. addi. §. incip. adiunat. et. Et ad ista l. vide q3 legatur et nor. in c. ex literis. de transac. §. si legatario. Qui est h3 legatarius, et legatum petit, videtur testamentum approbare. hoc dicit. Et vide quod dicit in l. post legatum. §. qui accusauit. infra de his quibus vt indignis.

De petitione hereditatis.

Rub. iij.

- Hereditas de iure ciuili ex l. filio preterito, adiri non potest.**

Hereditas de iure ciuili ex l. filio preterito, adiri non potest. Hereditas ad nos pertinet ex testamento vel ab intestato. de iure antiquo vel nouo. h. d. C. opp. j. de iust. test. l. j. Sol. quod hic dicit, iure factus, intelligas pro omni testamento. q3 non sit ruptum. in iustum, vel in officiosum. Ex nullo enim filioz, or debet hereditas. Contra hoc oppo. j. de iust. test. l. post huius. ver. idem et circa. et l. filio. eo. tit. Sol. ex testamento rupto, non potest debet hereditas. vt hic. et dicit. §. licet quandoq. possit peti bonorum possessio fm tab. C. et Por. ista gl. que intellexit d. l. filio. q2 de iure ciuili ex ea non possit adiri hereditas. vt dicit vobis C. vnde leg. l. certu. C. Aento ad l. Quero in quo differit. siue hereditas deueniat in aliquo suo nomine. siue p se. Et hic variat. dicit breuiter suo nomine. si in iustis vel seruus contemplatione patris vel domini per se. an dire co institutus est p alios. qm succedit ei q instituitur. C. Al. rimo dicit gl. in l. pro. se l. no. malam gramaticam. q2 pronomen tercie persone constituitur cu verbo. et pronome prime persone.

LEX III.

- Heres heredis Titii, quando debet dici heres Titii, ex te**

testamento vel ab intestato.

- Libellus in peti. hered. non requirit q3 exprimat. an sit h3**

ex testamento vel ab intestato. an per se vel per media persona alterius. cogitur tamē et causa.

- Concludendi in petitione hereditatis forma.**

- Ius omne post leges q3 hab. dicitur ius nouum.**

- Eluci.** Tergo sum heres heredis Titii, vt rum

estato gl. hic arg. it pro et cetera. Similiter determi

nat q prima causa debeat inspic. vt eo iure quo ego sum heres

illi cui ego sum heres directo. eo iure dicar esse heres ei. cui ille

heres fuerit. Tu vero dicas breuiter. quadoq. h3 ditas defert

ad nos directo. et sic est vna tantum causa proxima. Quandoq.

p media personam alterius defertur hereditas ad nos. et sic est

causa alia remota. et tunc nihil repugnat quin ex duab. causis si

mus h3 des. Unde si quis interrogat me an sum heres Titii.

cui heres sum p media persona. ex testamento vel ab intestato.

ego possum licite respondere. Si quidem queris de ea proxima.

sum heres ex causa. qua ei qui de proximo decessit. successi. Si

quidem queris de ea remota. respondebo de illa ea qua successi il

le. cui ego successi. Sed queror vt in libello quis teneat hec

exprimere. vt sit h3 ex testamento vel ab intestato. et vt p

se an p media persona alterius. Rnd. peti. h3 d. est in re. et ideo

admiris petitiu vniuersalis. causa non expressa. §. col. §. si lege.

§. petitiu. et l. si mater. in prin. §. de ecce. rei iudi. causa tamē co

gnita si videret de iure multu interesse rei. posset cogere actore

ad de. lar adu. l. si defensor. §. illis. de interrog. act. C. et primo

tangit hic Iurisd. ista forma claudendi in libello l. peti. h3.

q2 pars d3 petere punitari se herede esse. vel hereditate ad se

petere ibi sicut Titii h3 dicit. et de hoc dicit. e. l. §. C. et Ale

uio ad vltima parte. ibi. non iure. et. C. Mo. as ius nouum di

citur omne ius. et est post leges q3 hab. De hoc plenissime in l.

§. pen. de reg. laro. tercia aliter in l. j. de condi. ex lege.

ADDITIONES.

- ALEX.** Eluci. vide p intellectu h3 l. leg. et ibi Bar. et doct.

in l. q3 aliena. §. si erdu. de acqu. her. vide Imo. in leg. filio. de vul.

et pupil. et in l. et an eadē. §. actioes. in fi. de excep. rei iudi. Imo.

lib. §. ex plurib. in prin. de acqu. poss. vide Alex. cōf. p. i. v. d.

ALEX. C. Illud. Eribi Bar. et Jo. et doc. in c. de libel. oba.

P. PAV. P. C. Iurisd. A. de Lom. cons. et vñ. incip. Hieron. de

Boscoris. vbi dicit requiri q3 agēs dicat se heredes. et ita peti

se declarari. Itē aduersariū suū pro herede. vel pro posside

re possidere. Nam si cum titulo possideret. non daretur citari

eum petitiu hereditatis.

ALEX. Concludendi. A. de etia Bar. in l. et dñero. §. si

rei ven. et adde gl. et doct. in c. h. de lib. ob. scripti post Salu

edita. et Bar. l. j. in pñ. C. de edē. Bal. in l. §. ad h. C. de pet. h3.

LEX IIII.

Hereditatem. In iudicio videtur

lit. contest. reus cepit possidere. h. d. C. opp. a. i.

§. l. non potest. Sol. vt ibi. et etiam hic in gl.

LEX V.

- Contrauerfia dicitur ante lit. contesta.**

- Alienatio rei. de qua est contrauerfia. est prohibita ante lit. co**

- testa. etiam in iudicijs particularibus.

- Possessor h3 dicitur cui fuit mora contrauerfia. si satisfactio de**

- hereditate non minuenda. quando possit alienare.

- Ius Pius.** Possessio h3 dicitur

- potest alienari nisi prestita satisfactio. vel cautio

- gnita. si necessitas vigeat. h. d. §. scdm opm. quam mō

- do tenere. C. primo loquitur quando possessor volebat alienare

- voluntarie. C. Seco qm vult alienare ex necessitate. §. de iud. ca.

- sa autē. C. Mo. hic ter. q3 contrauerfia dicitur ante lit. co

- de hoc vidistis. §. de trasac. l. q3 dicit. C. de trasac. l. cautio

- rem rat. habet. amplius. C. opp. de excep. l. si post lit. §.

- vt ibi. et non ob. C. opp. a. videt. q3 eo q3 est contrauerfia. p

- alio prohibere alienationes. vt j. famul. et c. alienatioes. et

- no. et j. eo. litem veniunt. §. petitam. hic autē inuit et debet

- repressa prohibitio. Sol. ex pone prohibendum. id est no

- cedendus. C. et opp. q3 imo non est phibita alienatio. nisi post lit.

- co. vt C. comu. diu. l. de litigio. l. j. Sol. ibi iudicijs par

- ricularibus. hic in vniuersalibus. simile de trasac. l. post mo

- tam. §. hodie sit ides in particularibus. simile in aut lingo

- sa. C. de litigio. C. opp. hic inuitur. q3 ista satisfactio pos

- set alienari. C. tra. ista satisfactio est de hereditate non min

- da. vt j. proxi. §. diuus. ergo per eam no d3 periri alienatio

- q3 est ei p traria. Ita opi. rangit gl. hic in verbo. inchoat. et

- fi. But. et rar. h3 timore fuit facta quedā additio parua. q3

- git. ex pone nisi. pro sed. et omittit verbi maluerit. q3 non

- alienare. sed d3 satisfactio. Ita gl. destruit ter. vt vides. Et

- volētes hoc euadere exponunt. sic. q3 satisfactio de heredi

- tate non diminuenda. sed de restituenda eius estimatione si alien

- costringat. q3 fieri no d3. et ista recte. nisi. no ponit. Et bonu

- dicere quedā gl. super verbo. satisfactio. Certe etiam ite

- destruit ter. nam semper dictio. nisi. ponit quado precedit

- ratio negatiua. l. actione et ibi no. C. de trasac. Et ergo pcedit

- no concedendam alienationem. nisi maluerit. et sequitur q3

- casu possit alienari. et ideo. et pro huius declaratione debet

- q3 aut possessor vult alienare ex permissione iuris. aut vult

- alienare expressa permissione pteroris. Primo casu. aut no

- dit. et nullo modo permittitur alienare. aut satisfactio. et

- alienare res et pōte perit iras ex restrictio diu. §. de her.

- prin. Aut vult alienare expressa permissione pteroris. et

- etia non prestita satisfactio. sed prestita cautione et bati

- iudicem. cum cause cognitioe vt hic in versu. causa cognita.

- distinctio probatur in l. pen. j. ad Carbon. et l. §. mulier. do

- in poss. de her. insti. l. §. quis instituat. et qui. ex causis p

- ca. l. Fulcinius. §. adeo. et de iure delib. ait pteror.

ADDITIONES.

- POMA.** C. diuus Pius. A. de Alex. in l. principalibus et

- si cer. peta. ANT. ALEX. A. de Sal. l. si fideiussor. §. si al. §.

- far. cog. vbi dicit quod pterum de quo hic. potest fieri litem

- et mora. etiam cessante suspitione.

- C** hic in vniuersalibus. vide Rom. cons. et vñ. Bar. l. i. a. i.

- tionē. j. famul. et c. iudicem.

- P** etitiu hereditatis differtur propter accusationem h3

- menti. sicut quando pender petitiu hereditatis.

- T** estibus si obicitur exceptio falsi. vel deat accusatio falsi

- sa principalis an differatur.

- H**ereditatis possessor in casu huius. satisfactio de hereditate

- minuenda §. ea re restituenda. et ea estimatio de causis alienationis

- §. diuus Adrianus. uerba sup petitiu